

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS
Drejtoria e Edukimit Parauniversitar

Nr. 672/14 Prot.

Tiranë, më 27.10.2010

MIRATOHET

MINISTRI

Myqerem Tafaj
MYQEREM TAFAJ

PROGRAM MËSIMOR

PËR

SHKOLLAT ARTISTIKE

LËNDA: GJUHË ANGLEZE

Klasa e 11-të

Tiranë, 2010

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

PROGRAMI I KURRIKULËS PËR SHKOLLAT E MESME ARTISTIKE

FUSHA: GJUHË E HUAJ

LËNDA: GJUHË ANGLEZE

**PROGRAMI I LËNDËS
GJUHË ANGLEZE
PËR KLASËN E 11-TË**

Koordinatori: Erifili HASHORVA

TIRANË, SHTATOR 2010

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të, për shkollat e mesme artistike ka për qëllim të arrijë dhe të realizojë standardet e mësimdhënies, të mësimnxënies dhe të vlerësimit të nxënësit, në nivelin gjuhësor B1.2, sipas Kuadrit të Përbashkët Evropian për Gjuhët.

Mbështetur në filozofinë dhe në udhëzimet e Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët dhe në Kurrikulën Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar, programi i klasës së 11-të ravijëzon të gjitha njohuritë gjuhësore, ndërlëndore dhe ndërkulturore të përfuara nga klasa e 3-të deri në klasën e 10-të, duke nxjerrë në pah baraspeshën e njohjes së gjuhës angleze me nevojën e nxënësit për të thelluar këto dije dhe, njëkohësisht, për të rritur aftësitë e tij shprehëse në gjuhën angleze, drejt formimit të tij si përdorues i pavarur.

Programi ndërtohet mbi interesat dhe karakteristikat e grupmoshës dhe kontribuon në zhvillimin e pavarur, intelektual dhe socio-kulturor, të nxënësve.

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të ka për synim zhvillimin gjuhësor, intelektual dhe kulturor të nxënësit, në mënyrë që ai/ajo të jetë i/e aftë të përballojë të nxënët gjatë gjithë jetës.

Ai synon të zhvillojë të menduarit kritik dhe pavarësinë e nxënësit, në klasë e jashtë saj, duke nxitur forma të ndryshme të punës individuale dhe të asaj në grup.

Njohuritë e përfuara në këtë program mundësojnë rritjen dhe forcimin e njohurive të nxënësit jo vetëm në gjuhën angleze, por edhe në lëndët e tjera, si p.sh., në histori, gjeografi, biologji etj., duke i ndërthurur këto dije në mënyrë logjike. Kjo ndërthurje ndërlëndore merr një dimension të ri në përpjekjen për të përftuar dije të qëndrueshme dhe të vazhdueshme.

Këto dije, gjithashtu, e përgatisin nxënësin, të përballet me studime të mëtejshme, si dhe me punësimin brenda ose jashtë vendit.

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të është konceptuar dhe përpiluar në mënyrë të tillë që, me anë të dijeve që nxënësi merr gjatë procesit mësimor, të zhvillojë personalitetin e tij/saj, duke rritur besimin dhe ndjenjën e përgjegjësisë ndaj vetes dhe shoqërisë.

1. SYNIMI I LËNDËS

Në këtë fazë të formimit, synimi i gjuhës së huaj është të pasurojë aftësitë e fituara në nivelet e mëparshme, në mënyrë që nxënës/i,-ja të arrijë nivelin B1.2, duke u aftësuar gjithnjë e më shumë si një përdorues i pavarur i gjuhës.

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të **synon** që nxënësi:

- të ndërjegjësohet për aspektet kulturore dhe të reflektojë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendeve anglishtfolëse dhe kulturës amtare;
- të zhvillojë më tej aftësinë komunikuese dhe përdorimin e njohurive gjuhësore në situata praktike të jetës së përditshme;
- të forcojë ndërveprimin në situata reale dhe jashtëshkollore, lidhur me tematikën e trajtuar në situatat mësimore;

- të konsolidojë bashkëveprimin ndërmjet punës në grup dhe punës së pavarur individuale dhe krijuese;
- të thellojë njohuritë gjuhësore, perceptuese dhe shprehëse, përmes të cilave ai zgjeron njohuritë për botën dhe, në të njëjtën kohë, formohet intelektualisht.

2. OBJEKTIVA TË PËRGJITHSHËM

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të ka si objektiva të përgjithshëm të pasqyrojë dhe të ndërthurë njohuritë e gjuhës angleze me njohuritë e lëndëve të tjera, duke zhvilluar te nxënësi aftësinë që:

- të komunikojë lirshëm me shkrim dhe me gojë,
- të shprehet saktë me shkrim dhe me gojë,
- të jetë i aftë të lidhë situatat gjuhësore të krijuara në klasë me ato të jetës reale;
- të jetë i aftë të bëjë dallimet ndërmjet kulturave të ndryshme për t'iu përshtatur situatave të komunikimit ndërkulturor,
- të reflektojë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendeve anglishtfolëse, vendeve të tjera si dhe asaj amtare.

Objektivat e përgjithshëm përcaktohen e detajohen sipas aftësive të nxënësve në komunikim, në formim gjuhësor e kulturor. Ato vëzhgohen dhe maten nga mësuesit dhe vetë nxënësit.

Realizimi i këtyre objektivave është detyrim për përdoruesit e programit dhe për të gjithë nxënësit, çka do të thotë se atyre u mundësohet nxënia e njohurive të përshkruara në objektiv.

3. OBJEKTIVA

a) Objektiva sipas standardit në komunikim

Përshkrimi: Objektivat e standardeve në këtë fushë zhvillojnë më tej bazat e gjuhës, të cilat janë dhënë në ciklin e mesëm të ulët, si domosdoshmëri për një komunikim me një standard më të lartë gjuhësor. Nëpërmjet situatave të ndryshme, të përshtatshme për grupmoshën, ky standard i mundëson nxënës/it,-es të përftojë njohuri gjuhësore të nevojshme për të përballuar situata të komunikimit të përditshëm në një mjedis gjuhësor e kulturor anglishtfolës.

Standardi në këtë fushë pasuron dijet e përgjithshme të nxënës/it,-es dhe e përgatit atë emocionalisht për një përballje reale me gjuhën dhe kulturën.

	Objektiva
Komunikimi	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të përshkruajë; • të parashikojë; • të identifikojë, të interpretojë, të këmbëjë dhe të miratojë informacionin / mesazhin; • të ndjekë, të kuptojë thelbin dhe detajet e bisedës.

	<ul style="list-style-type: none"> • të sqarojë; • të përcjellë informacion; • të shprehë pikëpamjet; • të krahasojë; • të shpjegojë; • të bëjë dallimin; • të klasifikojë; • të shprehë ndërvarjen e veprimeve, të fakteve etj. • të diskutojë; • të debatojë; • të përsërisë; • të ndërveprojë; • të shkruajë; • të hartojë; • të përmbledhë; • të analizojë; • të bëjë kërkime; • të negociojë; • të intervistojë; • të nxjerrë përfundime në situata të ndryshme, si p.sh.: jeta e përditshme, jeta në shkollë, bota përreth nesh, bota e komunikimit, jeta personale dhe shoqërore etj.
<p>Veprimtaritë e komunikimit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të miratojë dhe të korrigjojë; • të kundërshtojë dhe të përforcojë; • të kërkojë dhe të japë leje; • të formulojë një ankesë; • të urojë; • të bëjë hipoteza; • të shprehë keqardhje dhe dëshira; • të falë dhe të kërkojë falje; • të nxisë; • të shprehë pëlqime dhe mospëlqime; • të verifikojë, për përvoja të ndryshme, në situata të jetës së përditshme, si: festa, takime, ditëlindje, treg, vende të panjohura, shkollë, mbremje, ekskursione, diskutime rreth aktualitetit, interesat etj.

b) Objektiva sipas standardit në kulturë

Përshkrimi. Objektivat e standardeve në këtë fushë thellojnë njohuritë kulturore dhe të sjelljes gjuhësore të nxënësit duke dalluar elementet kulturore të gjuhës që ai/ajo mëson si dhe duke vendosur marrëdhënie me kulturën e gjuhës amtare.

	Objektivat
Kultura	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të vendosë marrëdhënie ndërmjet kulturës amtare dhe kulturës së huaj, duke përcaktuar dhe zbatuar strategji të ndryshme; • të zotërojë njohuri të karakterit të përgjithshëm për të dhënat gjeografike, ekonomike e politike të vendeve kryesore anglishtfolëse; • të përdorë sipas regjistrave të ndryshëm të gjuhës (zyrtare, miqësore, konfidenciale, normale, informale etj.) rregullat e mirësjelljes të popullit, gjuhën e të cilit mëson, (përdorim i përshkallëzuar i urimeve, përshëndetjeve, formave të adresës, fjalëve të urta etj.); • të kërkojë fjalën në publik, si dhe të përdorë si duhet gjestet, pozicionin që shoqërojnë ligjërimin; • të kërkojë fjalën në publik, duke përdorur gjeste, dhe duke mbajtur pozicion të përshtatshëm për ligjërimin; • të shmangë format urdhërore, duke i zbutur ato me kushtoren kur shpreh një kërkesë; të dijë si të përdorë pasthirrmat etj.; • të komentojë rreth monumenteve të artit, personaliteteve, ngjarjeve të rëndësishme të historisë dhe të aktualitetit; • të shprehet qartë për shijet e të rinjve, tregun, çmimet, modën etj.; • të analizojë një film, dramë, koncert apo vepër letrare, duke bërë komente mbi to (të shprehë admirim, pëlqim, mospëlqim, shije të tjera).

c) Objektivat sipas standardit në formimin gjuhësor

Përshkrimi. Objektivat e standardit në këtë fushë e aftësojnë nxënës/in,-en të prodhojë elemente gjuhësore që i përkasin nivelit B1.2, ku, nëpërmjet situatave të ndryshme ligjërimore, nxënës/i,-ja nxitet të praktikojë struktura gramatikore të gjuhës

angleze, si dhe të kuptojë lidhjen dhe përdorimin e saktë të tyre. Këtu vihet theksi në analizën e njohurive gramatikore të përfutuara në nivelet e mëparshme gjuhësore, duke tentuar në përdorimin e tyre dhe të strukturave të reja gjuhësore, në situata më të ndërlikuara drejt një shkalle më të lartë saktësie.

	Objektiva
Elemente gramatikorë	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të analizojë; • të bëjë sintezë; • të argumentojë; • të riprodhojë në mënyrë krijuese; • të bëjë hipoteza; • të përdorë në mënyrë krijuese foljen në kohë dhe kombinime të ndryshme, formën veprorë dhe pësore të foljes në struktura të ndërlikuara, foljet kalimtare e jokalimtare, struktura komplekse të ligjëratës së drejtë dhe të zhdrejtë, fjalitë e përbëra (kushtore, dëshirore, kohore), dallimet kuptimore në përdorimin e formave të pashtjelluara, lidhëzat, format e ndërlikuara të foljeve frazale e modale, përemrat vetvetorë, përemrat e pacaktuar, rendin e fjalëve në fjali, mbiemrat dhe format e tyre më të ndërlikuara, ndajfoljet dhe nyjat, emrat e përbërë, parashtesat dhe prapashtesat, në situata të ndryshme në jetën e përditshme.

4. OBJEKTIVAT SIPAS AFTËSIVE GJUHËSORE

Aftësia	Objektivat
Të dëgjuarit	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndjekë një ligjëratë ose parashtrim mbi tema të interesit personal, ku tema të jetë e njohur dhe paraqitja e drejtpërdrejtë, e thjeshtë dhe e ndërtuar qartë; • të ndjekë thelbësoren e një ligjërimi që është i ndërlikuar nga pikëpamja e formës dhe e përmbajtjes; • të kuptojë, me pak sforcim, një pjesë të madhe të asaj që është thënë në praninë e tij nga folës vendas, por mund të ketë pak vështirësi për të marrë pjesë në diskutim; • të kuptojë idetë kryesore të ndërhyrjeve të ndërlikuara nga pikëpamja e brendisë dhe e formës mbi një temë konkrete ose abstrakte dhe në një gjuhë standarde;

	<ul style="list-style-type: none"> • të kuptojë një informacion faktik, të drejtpërdrejtë mbi tema të jetës së përditshme, si në lidhje me shkollën, kohën e lirë, duke kapur mesazhin e përgjithshëm dhe hollësitë, me kusht që shqiptimi të jetë i qartë; • të kuptojë shumicën e emisioneve të lajmeve dhe revistave televizive, tema e të cilave është e interesit personal, gjuha standarde dhe e artikuluar qartë; • të kuptojë shumicën e dokumentarëve në radio, në gjuhë standarde, dhe të identifikojë në mënyrë të saktë humorin, tonin e folësit; • të kuptojë lajmërimi dhe mesazhe të përditshme mbi tema konkrete e abstrakte; • të ndjekë thelbësoren e asaj që thuhet mbi tema të përgjithshme, me kusht që bashkëfolësit të evitojnë përdorimin e shprehjeve idiomatike, dhe të kërkojë sipas rastit që t'i bëhen përsëritje ose sqarime.
<p style="text-align: center;">Të lexuarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të kuptojë në një nivel të kënaqshëm tekste faktike, të drejtpërdrejta mbi tema të fushës dhe interesave të tij; • të identifikojë fjalë dhe shprehje të panjohura me ndihmën e kontekstit mbi tema që kanë lidhje me interesat e tij; • të gjejë dhe të kuptojë informacionin e duhur në shkrimet e përditshme, siç janë letrat dhe dokumente të shkurtra zyrtare; • të përshkojë një tekst relativisht të gjatë, për të gjetur informacionin që kërkon dhe të mbledhë informacione nga pjesë të ndryshme të tekstit ose teksteve të ndryshme, për të përmbushur një detyrë specifike; • të dallojë përfundimet kryesore të një teksti argumentues të ndërtuar qartë; • të kuptojë artikujt e specializuar jashtë fushës së tij, me kusht që t'i referohet herë pas here fjalorit për të verifikuar kuptimin; • të identifikojë përmbajtjen dhe përshtatshmërinë e një informacioni, të një artikulli apo të një reportazhi me një gamë të gjerë temash; • të kuptojë përshkrimin e ngjarjeve, ndjenjave, dëshirave në mënyrë të mjaftueshme për të mbajtur një korrespondencë të rregullt me një mik; • të kuptojë mënyrën e përdorimit të një aparati, nëse ai është i drejtpërdrejtë, jo i ndërlikuar dhe i hartuar qartë.
<p style="text-align: center;">Të folurit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të komunikojë me njëfarë sigurie mbi tema të njohura të zakonshme ose që nuk janë të lidhura me interesat e tij;

	<ul style="list-style-type: none"> • të shkëmbejë, të verifikojë e të konfirmojë informacione, të përballojë situata jo të zakonshme dhe të shpjegojë pse ka vështirësi; • të shpjegojë se pse diçka përbën problem, të diskutojë mbi vazhdimin, të krahasojë e të përballë zgjidhjet; • të komentojë shkurt pikëpamjen e dikujt; • të vërë në dukje domethënien personale të fakteve dhe përvojave, të shprehë opinione dhe t'i mbrojë ato duke dhënë shpjegime dhe argumente; • të zhvillojë një argumentim pa vështirësi duke qenë i kuptueshëm në të shumtën e kohës; • të reagojë ndaj ndjenjave, të tilla si: habia, gëzimi, trishtimi dhe t'i shprehë ato; • të transmetojë në shkallë të ndryshme emocionet dhe të theksojë atë që është më e rëndësishme për të në një ngjarje apo përvojë; • të shprehë qartë një pikëpamje, nëse ka vështirësi, të angazhohet në një debat me folës vendas; • të formulojë një ankesë, të parashtrojë arsyet për të përfutur një zhdëmtim (duke kërkuar të kthejë një objekt të blerë me defekt); • të bëjë përmbledhjen, në vija të trasha, e informacioneve dhe argumenteve të dala nga burime të ndryshme; • të japë shkurtimisht arsye dhe shpjegime në lidhje me opinione, projekte dhe veprime; • të bëjë përshkrimin e qartë e të hollësishëm të një ecurie; • të krahasojë ose të vërë përballë alternativa, duke diskutuar se ç'duhet bërë, ku duhet shkuar ose çfarë të zgjedhë; • të shprehë me mirësjellje pikëpamjen e tij dhe të ftojë të tjerët të shprehin pikëpamjet e tyre mbi një temë abstrakte ose kulturore, si: film, muzikë.
<p style="text-align: center;">Të shkruarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 11-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë tekste të lidhura thjesht mbi një gamë temash të ndryshme, duke lidhur një seri elementesh të dallueshme në një sekuencë lineare; • të bëjë përshkrime të hollësishme, të thjeshta, të drejtpërdrejta mbi një gamë të gjerë temash të njohura, në kuadrin e fushës së tij/saj të interesit; • të shkruajë një letër personale për të dhënë të rejat dhe të shprehë mendimin e tij mbi një temë abstrakte ose kulturore, si: film, muzikë etj.; • të shkruajë shënime dhe letra personale për të kërkuar ose transmetuar informacione dhe të bëjë të qarta pikat që i konsideron të rëndësishme;

	<ul style="list-style-type: none"> • të shkruajë shkurt e në vija të përgjithshme një kritikë filmi a libri; • të bëjë përmbledhjen e një përvoje, duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e tij, në një tekst të thjeshtë e koherent; • të shkruajë ese të thjeshta e të shkurtra mbi tema të interesit të përditshëm; • të përmbledhë me njëfarë sigurie një burim informacionesh faktike, mbi tema të njohura ose të panjohura, të bëjë raportin për to dhe të japë mendimin e tij; • të shkruajë raporte shumë të shkurtra në formë standarde që transmetojnë informacione faktike dhe justifikojnë veprime.
--	---

5. KËRKESA TË GJUHËS ANGLEZE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të mbështetet në integrimin ndërlëndor, duke e shfrytëzuar atë për aftësimin në rritje të nxënësve në përdorimin e njohurive gjuhësore, në përgjithësi dhe të katër aftësive (dëgjimit, leximit, të folurit dhe të shkruarit), në veçanti.

Konceptet dhe njohuritë gjuhësore trajtohen e mësohen më mirë në kontekste të caktuara kuptimore, që lidhen ngushtë me fusha tematike të parashtruara në programin e gjuhës angleze dhe të trajtuara në lëndët e tjera.

Ndërthurja mes gjuhës së huaj dhe **matematikës** shprehet në mësimin e shifrave, të numrave dhe të veprimeve matematikore në gjuhën e huaj.

Lidhja e gjuhës së huaj me shkencat natyrore, p.sh., me **biologjinë**, reflektohet në trajtimin e fushës “Komunikimi dhe formimi kulturor”, ku trajtohen tema në lidhje me mjedisin, ushqyerjen, shëndetin etj.

Në lëndën e **TIK**-ut, nxënës/i,-ja të aftësohet të kuptojë dhe të përdorë terminologjinë që lidhet me lëndën e TIK në funksion të prezantimit të informacioneve të ndryshme.

Me **artet** janë të lidhura ngushtë temat për sportin, muzikën, modën dhe pikturën, etj.

Me **shkencat sociale** janë të lidhura tema si: miqësia, marrëdhëniet familjare, festat etj.,

Trajtimi ndërlëndor u shërben synimeve të përgjithshme të programit, si dhe realizimit të objektivave të linjave e të nënlinjave të tij, kryesisht për:

Edukimin intelektual: Përmes ndërthurjes së njohurive të ndryshme nxënës/it,-et arrijnë të zbulojnë, të analizojnë, të sintetizojnë dhe të vlerësojnë, duke rritur cilësinë e nxënies.

Edukimin mjedisor: Ndotja dhe mbrojtja e mjedisit janë tema që shoqërohen me fjalor e struktura gjuhësore, të cilat trajtohen jo si një qëllim më vete, por në një kontekst kuptimplotë dhe edukativ.

Edukimin kulturor dhe etik: Përmes lëndëve histori dhe gjeografi, nxënës/it,-et fitojnë njohuri për vendet anglishtfolëse. Këto njohuri ndërthuren me dijet për kulturën e këtyre vendeve, për zakonet e doket e tyre, për mënyrën e jetesës etj. Këtu nuk mund të lihen pa përmendur edhe shprehjet etike të këtyre popujve. Nxënës/it,-et mësohen të ndërveprojnë në situata të ndryshme me sjellje etike të përshtatshme, që trajtohen përmes funksioneve gjuhësore, si: të kërkojnë falje e sqarime, të pyesin etj.

Edukimin për të drejtat e njeriut: Njohja e kulturave të vendeve anglishtfolëse realizohet e lidhur ngushtë me temat e barazisë sociale, të mosdiskriminimit social, të respektit reciprok etj.

Atdhedashurinë: Duke njohur kulturat e popujve të vendeve anglishtfolëse, nxënës/it,-et bëjnë krahasime me kulturën e vendit të origjinës dhe ndërgjegjësohen për identitetin e tyre kombëtar.

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Programi i klasës së 11-të është një dokument zyrtar dhe, si i tillë, ai është i detyrueshëm për t'u zbatuar nga të gjithë përdoruesit e tij (mësues, nxënës, drejtues të arsimit në shkollat e arsimit të mesëm, inspektorë të gjuhës angleze në drejtoritë arsimore). Ky program mbështet në dokumente të rëndësishme, si:

- Kuadri i Përbashkët Europian të Referencave për Gjuhët e Huaja.
- Kurrikula Kombëtare e Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar.
- Standardet e arritjes.

A. Objektivat

Bazuar në orientimet mbi objektivat e arritjeve në procesin mësimor, është e rëndësishme që mësuesi të përshtatë veprimtarinë mësimore në vartësi të niveleve të ndryshme që nxënësit kanë në gjuhën angleze.

Objektivat e programit janë për të gjithë nxënësit dhe janë detyrim për përdoruesit e programit. Kjo do të thotë se që të gjithë nxënësve duhet t'u jepet mundësia që të nxënë çka përshkruhet tek objektivat. Realizimi i objektivave në tema, kapituj, njësi dhe renditja e tyre është zgjedhje e lirë e zbatuesit të programit.

B. Orët mësimore

Programi i gjuhës angleze për klasën e 11-të është strukturuar sipas një formati, i cili jep standarde sipas fushave dhe objektiva për secilin standard fushe; gjithashtu programi jep dhe objektiva për çdo aftësi dhe aftësi të cilat synojnë çka mësuesi do të arrijë në përfundim të vitit shkollor për këtë lëndë.

Sasia e orëve mësimore është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, por janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë

ose pakësim) orët e rekomanduara. Kjo do të thotë se mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të kapitullit, por mund të ecë më shpejt, kur nxënësit e tij demonstrjnë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së gjuhës angleze afërsisht **70%** e orëve mësimore totale janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe **30%** e tyre janë për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Shpërndarja e orëve mësimore

Gjuha angleze për klasën e 11-të për shkollat e mesme artistike zhvillohet me 3 orë mësimore në javë:

$$34 \text{ javë} \times 3 \text{ orë/javë} = 102 \text{ orë vjetore}$$

Gjatë shtjellitimit linear të lëndës në tekst (në module e njësi mësimore) fushat ndërthuren me njëra-tjetrën. Mësues/i,-ja është i/e lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një moduli ose një njësie mësimore, pavarësisht renditjes dhe shpërndarjes së orëve për sa vijon:

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 82 orë, të cilat ndahen, sipas objektivave që u përgjigjen, në 60 orë mësimore për kulturën dhe komunikimin (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 42 orë, do të jenë për trajtimin e lëndës së re, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 18 orë, do të shërbejnë për përpunimin e njohurive; me përpunim do të kuptojmë, p.sh., përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse ose ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni) dhe 22 orë për aktet dhe funksionet e komunikimit (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 16 orë mësimore, do të shërbejnë për njohuritë e reja, kurse 30% e tyre, d.m.th. 6 orë mësimore, do të përdoren për përpunimin e njohurive. Këtu mësuesi bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës, d.m.th. ai jep detyra komplekse, ku pasqyrohen njohuritë e përfuara sipas aftësive dhe objektivave në një kapitull).

Orët e përgjithshme për përpunimin e lëndës janë 31 orë, nga të cilat 5% do të përdoren për përpunimin e të gjithë lëndës, ku vlerësimi tërësor i lëndës zë vendin e tij (p.sh., 3 orë mund të përdoren për përsëritjen dhe 3 orë për vlerësimin me shkrim e me gojë të dijeve që kanë përfutur nxënësit gjatë procesit të nxënies).

Formimi gjuhësor zë 20 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësuesi shtjellon, në bashkëveprim me nxënësit, njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 14 orë mësimore, do të shërbejnë për trajtimin e strukturave të reja, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 6 orë, do të shërbejnë për rimarrjen, përpunimin dhe përforcimin e njohurive).

Realizimi i orëve të përgjithshme (102 orë në vit) është sa i detyrueshëm, aq edhe elastik. Është i detyrueshëm, sepse duhen zhvilluar të gjitha orët e planifikuara deri në fund të vitit shkollor; është elastik, sepse shpërndarja përgjatë vitit dhe mbushja me material mësimor është kompetencë e mësues/it,-es të gjuhës angleze. P.sh., 10% e orëve sipas fushave tematike, mësues/i,-ja është i/e lirë t'i përdorë si brenda një fushe për shtesë, ashtu edhe t'i transferojë te një fushë tjetër në varësi të nevojave të nxënësve.

Sugjerohet që përmbajtja mësimore e lëndës së gjuhës angleze për klasën e 11-të për shkollat e mesme artistike të realizohet përmes fushave tematike, jo detyruese, të cilat gjejnë pasqyrim në tema si më poshtë: Shokët, Personaliteti, Komuniteti, Udhëtimet, Figurat historike, Shkrimtarët, Artistët, Trupi dhe shëndeti, Sportet, Ushqimet dhe ushqyerja, Gjeografia e gjuhës, Mënyra e jetesës, Profesionet, Blerjet e ndryshme, Shpikësit dhe shpikjet, Teknologjia.

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive ka për qëllim rimarrjen dhe përforsimin e informacionit të marrë gjatë trajtimit tematik të përmbajtjes ose përsëritjen e elementeve të ndryshme gjuhësore. Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen e njohurive-bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive-bazë;
- integrimin e njohurive të reja të lëndës me njohuritë e fituara më parë.

Gjatë përpunimit të njohurive duhet t'i kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

- aftësive të përgjithshme, si: të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore dhe të të menduarit kritik e krijues;
- aftësive gjuhësore: të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit;
- formimit të qëndrimeve, si qëndrimin etiko-social dhe gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Në orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive, mësuesi zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të nxiten nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohej mundësia të punojnë detyra tematike e projekte kurrikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Metoda dhe strategji të mësimdhënies/mësimnxënies

Programi i klasës së 11-të orienton gjithë procesin e mësimdhënies e të nxënies së gjuhës angleze në nivelin B1.2

Mësuesi është i lirë të përdorë një larmi metodash e strategjish të mësimdhënies/mësimnxënies, për t'ua përshtatur nevojave të nxënës/it,-es në klasa të ndryshme. Ai i kombinon këto metoda gjatë procesit mësimor dhe i përshtat ato në bazë të zhvillimit në rritje të kompetencave gjuhësore dhe të zhvillimit të pavarësisë së nxënës/it,-es në vijueshmëri të këtij procesi.

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën e komunikimit, metoda me bazë detyrën, metoda funksionale dhe atë të situatave sa më afër jetës reale etj. Këto metoda realizohen nëpërmjet strategjive dhe teknikave të ndryshme, sipas aftësive gjuhësore (dëgjimi, të folurit, të lexuarit, të shkruarit).

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit, nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të mbajë shënime gjatë dëgjimit.
- Të klasifikojë çështjet që dëgjon.
- Të përqendrohet e të zbulojë detaje të thjeshta.
- Të hamendësojë çfarë flitet në magnetofon.
- Të bëjë lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit vizual.
- Të dëgjojë një tregim, këngë etj. disa herë për të kuptuar idenë kryesore, duke u përqendruar në fjalët që njeh.
- Të përqendrohet te kërkesa e dëgjimit.
- Të vërë qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit, nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- T'i kërkojë folësit të përsërisë çfarë tha, në rast moskuptimi.
- Të kërkojë ndihmën e bashkëfolësit kur nuk di kuptimin e ndonjë fjale apo shprehjeje.
- Të përdorë shprehje, si: Mm, well, dhe pauza, gjeste etj., me qëllim që të fitojë kohë në gjetjen e fjalës së duhur.
- Të përsërisë një pjesë të asaj çka thotë bashkëfolësi për t'u siguruar për kuptimin e mesazhit që përcillet.
- Të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.
- Të bëjë bisedë të ndërsjellët me bashkëbiseduesin.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit, nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit, si: figura, titulli i mësimit etj.
- Të lexojë tekstin për herë të dytë, që të hamendësojë kuptimin e fjalëve të panjohura.
- Të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të mendojë për përgjigjet e mundshme.
- Të gjejë përgjigjet e pyetjeve në tekst, duke iu rikthyer disa herë leximit.
- Të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin kryesor.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit, nxënësi ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- Të mbajë shënime për informacionin që i duhet të përfshijë në detyrën e caktuar.

- Të planifikojë paragrafët duke shkruar idenë kryesore të secilit paragraf.
- Të plotësojë paragrafët me informacion mbështetës, si: shembuj, sqarime etj.
- Të kontrollojë lidhjen logjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse.
- Të këmbëjë punën e tij me atë të shokut.

Parime për zbatimin e programit

Zbatimi i programi mbështetet në parimet e mëposhtme:

Vendosja e nxënësit në qendër të vëmendjes.

Programi merr parasysh nxënësin, njohuritë e tij, aftësitë e grupmoshës, interesat, talentin dhe përvojat vetjake. Kjo reflektohet, së pari, në përzgjedhjen e temave që trajtohen, së dyti, në përdorimin e strategjive që e nxisin nxënësin të veprojë me gjuhën, së treti, në përfshirjen e tij në vlerësimin dhe vetëvlerësimin e dijeve të përfutuara.

Krijimi i mjedisit të të nxënës

Krijimi i një mjedisi shkollor fizik, emocional, sfidues dhe jofrenues për procesin mësimor, ku nxënësi ndihet i sigurt, mundëson një mësimdhënie dhe nxënie që plotëson ndjeshëm nevojat dhe objektivat e përcaktuar më parë.

Organizimi i klasës

Mësuesi përdor mënyra të ndryshme të organizimit të klasës që krijojnë e ruajnë një mjedis mbështetës dhe rrisin motivimin e nxënësve. Organizimi i mësimit mundëson punën në grupe dhe nxit lirshmërinë e nxënësve. Atyre u krijohen mundësi apo lehtësi për të eksploruar në gjuhë, për të eksperimentuar në të, për ta përdorur atë në përputhje me nevojat e tyre. Atmosfera e klasës është mbështetje dhe respekt për përgjigjen e nxënësit si nga mësuesi, ashtu edhe nga nxënësit e tjerë. Nxënësi ndërkohë mëson edhe nga shokët e tij. Herë pas here nxënësi punon në mënyrë të pavarur, duke menduar vetë për zgjidhjen e një problemi.

Të mësuarit bashkëveprues

Nxënësit gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh nxiten të punojnë së bashku. Detyrat e përbashkëta u sigurojnë nxënësve më shumë kohë për të folur me njëri-tjetrin, ndihmojnë të folurit e rrjedhshëm dhe zhvillojnë shkathtësi sociale. Njëherazi edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet. Puna në grupe ndihmon, gjithashtu, në shoqërimin e nxënësve, i bën ata bashkëveprues me njëri-tjetrin dhe me mësuesit, nxit tolerancën ndaj mendimit të tjetrit, si dhe ndikon në përdorimin e formave demokratike për të ndarë përgjegjësitë dhe punën.

Përdorimi i gjuhës në klasë

Gjuha angleze është mbizotëruese gjatë orës së mësimit. Mësuesi që është nxitësi dhe mbështetësi kryesor i përdorimit të gjuhës angleze në klasë, minimizon në maksimum përdorimin e gjuhës amtare.

Të mësuarit e gramatikës

Nevojat e veçanta për komunikim mbështeten në gramatikën komunikuese. Nxënësit mësojnë gramatikën në shërbim të komunikimit. Në këtë nivel jepet një sasi e vogël rregullash gramatikore për t'u mësuar, gjithmonë në mënyrë të tillë që nxënësit të mund të përdorin format gramatikore për qëllime komunikimi. Gramatika jepet dhe mësohet në mënyrë induktive nëpërmjet materialeve autentike. Nxënësit, gjatë të gjithë procesit të nxënies, ekspozohen ndaj dukurive të reja gramatikore.

Qortimi i gabimeve

Gabimet duhet të qortohen, por kjo në kohën dhe vendin e duhur. Vërejtjet, këshillat dhe qortimet e mësuesit, të shokëve ose dhe të vetë nxënësit ndihmojnë për të nxitur vetëbesimin dhe vëtespektin. Qortimi pa kriter mund çojë në frenimin e iniciativës, heqjen e dëshirës për të folur, shkurajimin, madje mund të rrezikojë edhe ecurinë e mëtejshme të mësimit. Mësuesi ndërhyt me takt, dhe, duke përdorur forma të larmishme, qorton më shpesh kur nxënës/it-et praktikojnë strukturat gramatikore dhe më rrallë kur nxënësit janë duke punuar në grup, kur janë duke debatuar apo duke diskutuar për tema të ndryshme.

Puna e diferencuar me nxënësit

Me qëllim që metodat e mësimdhënies dhe të nxënies dhe parimet e strategjitë mbi të cilat realizohen këto metoda të kenë arritje sipas standardeve të përcaktuara, mësuesi planifikon punën e diferencuar me nxënësit.

Duhet të pranojmë se niveli i formimit të aftësive të nxënësve që i nënshtrohen programit të gjuhës angleze të klasës së 11-të, nuk është i njëjtë për të gjithë nxënësit. Arritja e rezultateve të kërkuara nga programi për të gjithë nxënësit kërkon që mësuesi të marrë parasysh nivelet e ndryshme që ekzistojnë në klasë. Kjo gjë ndodh për arsye objektive ose subjektive. Prandaj mësuesi planifikon punën e tij të diferencuar lidhur me metodat e mësimdhënies, me ecurinë e nxënësve gjatë gjithë procesit mësimor, si dhe me format e ndryshme të vlerësimit.

Mësuesi njihet mirë që në fillim me përbërjen e klasës së tij dhe me problemet që kanë nxënësit. Mësuesit kanë të bëjnë me adoleshentë dhe, për këtë arsye, ata ndeshen edhe me shumë probleme të moshës së tyre, si: temperament impulsiv, të ashpër në komunikim, ndonjëherë agresiv, dorëzim para një detyre të dhënë etj.

Me qëllim që t'i tërheqë të gjithë nxënësit në mësim, mësuesi duhet:

- të ketë vullnetin dhe dëshirën për t'i dëgjuar dhe për t'u dhënë përgjigje nxënësve;

- të ndjekë klasën në çdo hap, brenda dhe jashtë saj;
- të ndajë përgjegjësitë atje dhe atëherë kur duhet, për çështje vendimmarrjeje, detyra shtëpie apo klase, detyra me shkrim etj;
- të japë vazhdimisht përshkrime të punës së nxënësve;
- të kërkojë prej tyre vlerësime të punës së tij, me qëllim që të reflektojë ndaj dobësive.

Nxënësit kanë nevojë për një siguri profesionale dhe njerëzore në klasë, prandaj mësuesi përdor metoda të larmishme dhe gjithëpërfshirëse demokratike, duke siguruar një mjedis të rregullt brenda normave dhe rregullave të shkollës.

7. VLERËSIMI

Zbatimi me rigorozitet i udhëzimeve për përdorimin e programit të klasës së 11-të bën të mundur vënien në praktikë të një mënyre vlerësimi bashkëkohore të dijeve të nxënës/it,-es, d.m.th. me bazë vlerësimin komunikativ me shkrim dhe me gojë gjatë gjithë procesit mësimor. Kjo metodë vlerësimi, mbështetur në Kuadrin e Përbashkët European të Referencave për Gjuhët dhe në Portofolin European për Gjuhët, jo vetëm përshkon gjithë procesin mësimor, por shërben edhe për përmirësimin e këtij procesi.

Kur vlerësimi mbështetet në aktivitetet e organizuara në klasë, të parashikuara në program, në përputhje me objektivat e tij, ai siguron:

- një matje të rregullt të ecurisë së nxënës/it,-es në gjuhën angleze;
- një informacion për rivlerësim të përmbajtjes lëndore, si dhe cakton detyrat për të ardhmen;
- një përmirësim të njohurive të nxënës/it,-es;
- një përgjegjshmëri të të gjithë pjesëmarrësve në procesin e mësimdhënies/mësimnxënies (nxënës, mësues të gjuhës angleze dhe ndërlëndorë, drejtoria e shkollës, inspektori i arsimit për gjuhën angleze dhe, detyrimisht, edhe prindërit).

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënës/in,-en për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti. Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë sa më objektiv dhe i matshëm. Asgjë nuk është më nxitës sesa suksesi i arritur duke u përballur me gjendjen reale në të cilën ndodhet një nxënës/e. Mësues/i,-ja monitoron dhe vlerëson detyrat, duke përcaktuar objektiva të qartë. Mësues/i,-ja përdor vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin një larmi mënyrash vlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

Vlerësimi i dijeve (ose i niveleve), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë çka është mësuar gjatë një jave, muaji ose semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe programin. Vlerësimi i dijës është i bazuar në orën e mësimit. Kështu, ai i përgjigjet një vështrimi të brendshëm. Ky lloj vlerësimi është pozitiv për faktin se është më afër përvojës së nxënës/it,-es.

Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive, ose i performancës) që është vlerësimi i asaj çka nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e

përditshme dhe i lejon çdonjërit të pozicionohet aty ku e meriton, pasi rezultatet janë më se të dukshme.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstroi arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim, ose nëpërmjet veprimtarive të tjera.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë klasifikohet në:

Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuar.

Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimit të materialit gjuhësor të dhënë më parë. Gjithashtu, ai jep informacion për efektivitetin e të nxënësit dhe ndihmon në ecurinë e mëtejshme të mësimdhënies/ mësimnxënies.

Vlerësim i planifikuar mbi bazën e realizimit të objektivave të fushës, pra në bazë kapitulli. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës.

Vlerësim motivues, ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës angleze. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor. Mësues/i,-ja realizon këtë lloj vlerësimi duke gjetur shprehjet e duhura motivuese, si p.sh.: *mirë, shumë mirë* etj., dhe duke përdorur materiale që nxisin vlerësimin motivues të nxënësit, p.sh., përgatitja e dosjes së arritjeve të nxënës/it,-es si pjesë e portofolit evropian të gjuhëve, ku ai vendos certifikata, provime, projekte, dëshmi etj. që provojnë ecuri të tij në gjuhë.

Vlerësimi përfundimtar

Në përfundim të semestrit të parë, për çdo nxënës/e dhe lëndë përlogaritet nota semestrale dhe në përfundim të vitit shkollor, nota vjetore. Nota e semestrit të parë dhe ajo vjetore përlogariten duke pasur si të dhëna fillestare të gjitha notat e nxënës/it,-es të shënuara në regjistër. Notat gjatë vitit shkollor nuk kanë të njëjtën peshë në njehsimin e notës semestrale dhe asaj vjetore. Pesha e një note përcaktohet nga lloji i saj.

Dallojmë katër lloje:

- vlerësimet e përditshme,
- provimet periodike me shkrim,
- punimet e nxënësve,
- provimi përfundimtar (nëse mësuesi e zhvillon edhe këtë).

Duhet treguar kujdes që:

- Para testimit duhet bërë një model, që t'u tregohet nxënësve se si do të bëhet testimi.
- Caktohen më parë qëllimet e testimit për të kaluar më pas në zhvillimin e tij.
- Vlerësimi mund të jetë individual ose në grup.
- Në rastet kur testet hartohen me pyetje të llojeve të ndryshme, ato grupohen sipas llojit të tyre, p.sh.: pyetje me zgjedhje të shumëfishtë bashkë, ato me çiftim bashkë e kështu me radhë.
- Është mirë që pyetjet në test të renditen sipas shkallës së vështirësisë së tyre. Zakonisht në një test (p.sh., në fund të një kapitulli) kërkohet që 40% të pyetjeve

të jenë të nivelit të parë, 40% të nivelit të dytë dhe 20% të nivelit të tretë. Numri i pyetjeve në test varet nga ajo çka duhet testuar (një mësim, kapitull apo një koncept).

Disa udhëzime për vlerësimin

Është e domosdoshme që mësues/i,-ja të mos përdorë vetëm një formë vlerësimi, por larmi formash. Ato duhet t'u krijojnë nxënësve mundësi të vlerësohen në atë mënyrë që është e përshtatshme për çdo individ. Kështu, p.sh., një nxënës/e përgjigjet më mirë me gojë, një tjetër me shkrim, njëri/njëra i shpreh bukur dhe me emocion mendimet në një pyetje të hapur, një tjetër jo dhe e ka të lehtë në pyetjet e mbyllura etj.

Vlerësimet e përfundimeve të nxënësve të trajtohen me kompetencë e jo si mesatare aritmetike e notave të vlerësimit formues.

Të kihet parasysh që përparimi i nxënës/it,-es dhe një gjykim përmbledhës në përfundim të periudhës bazuar në objektiva, përbën vlerësimin përfundimtar. Vonesat e dhënies së përfundimeve të vlerësimit dhe analiza e tyre nga mësues/i,-ja e ulin shumë vlerën e korrigjimit të gabimeve.

Shënimet të jenë të thjeshta, por të pasura. Është e domosdoshme që përveç regjistrit të klasës, mësues/i,-ja të mbajë shënime të tjera për punën e çdo nxënës/i,-e. Ato ndihmojnë në njohjen dhe në vlerësimin e arritjeve, në diagnostikimin e në riparimin e vështirësive dhe lehtësojnë vlerësimet përmbledhëse.

Vlerësimi i nxënësit përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënësit nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi në lëndën e gjuhës së huaj do të fokusohet në aftësinë e zotërimit të koncepteve kyç të gjuhës së huaj dhe të aplikimit të këtyre koncepteve. Vlerësimi i aftësive do të vërë theksin në sjelljen e nxënësve në një punim të caktuar, sjelljen në grup dhe aftësinë e tyre për të përdorur burime të ndryshme për marrjen e informacionit në gjuhë të huaj si dhe vlerësimin në mënyrë kritike të këtij informacioni.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etike e sociale në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti.

Mësues/i,-ja zhvillon vetë si dhe ndihmon nxënësit dhe së bashku zhvillojnë një larmi mënyrash vlerësimi.

Metodat e vlerësimit të përdorura në gjuhë të huaj do të përfshijnë:

- teste me shkrim për të kontrolluar arritjet e nxënësve në lidhje me objektivat e programit,
- monitorimin e punës në grup të nxënësve,
- punët eksperimentale, raportet e punës,
- projektet, prezantimet e kërkimeve.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Mësues/i,-ja nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimore.

Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të materialeve mësimore të zhvilluara në klasë dhe kryerjes së detyrave jashtë klase. Herë pas here, mësues/i,-ja duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve, që në fillim, qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e nxënësve në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike. Mësues/i,-ja vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të zhvilluara vetë ose në grup. Mësues/i,-ja planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një apo disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, ai/ajo përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet disaminutëshe për një objektivi të veçantë të nxënësve, tek ato njëorësh. Planifikohen teste me alternativa ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj.

Vlerësimi në gjuhë të huaj do të fokusohet në aftësitë e nxënësve në lidhje me të kuptuarit dhe përdorimin e këtyre njohurive.

Portofoli i nxënës/it,-es, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve përgjatë vitit shkollor për lëndën. Portofoli i nxënës/it,-es mund të përmbajë provime me shkrim, detyra tematike, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënës/i,-ja, ndërsa mësues/i,-ja rekomandon.

Në punime të nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti sipas detyrave të tij/saj në grup.

Vetëvlerësimi

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës angleze, ku secili nxënës/e jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një plotësues i domosdoshëm i vlerësimit nga mësues/i,-ja dhe nga provimet, madje dhe nga prindërit e institucione të tjera vlerësuese.

Vetëvlerësimi ka efekt, kur:

- u referohet normave dhe kapacitetit që Kuadri i Referencave për Gjuhët parashtron për grupmoshën e nivelin e tyre,
- është i lidhur me një përvojë të veçantë gjuhësore e ndërkulturore.

Vënia e synimeve të qarta në program, mundëson vetëvlerësimin e tyre në vazhdimësi. Si mjet në vlerësim dhe vetëvlerësim shërben Portofoli European i Gjuhëve (PEGj), që me anë të tri pjesëve të tij: Pasaportës gjuhësore, Biografisë gjuhësore dhe Dosjes, nxisin nxënësin të mendojë mbi nivelin e tij gjuhësor, duke vetëvlerësuar njohuritë e marra, dhe dokumentimin e arritjeve të tij gjuhësore të cilat mund të jenë: provime me shkrim, detyra tematike, certifikata, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare.

PEGj-i është dokumenti që çdo nxënës që mëson një gjuhë ose ka mësuar një gjuhë, i cili është në shkollë ose jashtë saj, mund të shënojë njohuritë e tij gjuhësore dhe eksperiencat kulturore. PEGj-i nxit çdo nxënës të mësojë më shumë gjuhë, edhe në nivele

modeste dhe të vazhdojë t'i mësojë ato gjatë gjithë jetës. PEGj-i nxit nxënësin të përmirësojë mësimin dhe kapacitetin e vlerësimit të aftësive të tij në fushën e gjuhëve. Përdorimi i PEGj-it favorizon lëvizjen në Europë duke informuar aftësitë për gjuhët në mënyrë të qartë dhe të krahasueshme në nivel ndërkombëtar. PEGj-i kontribuon në mirëkuptimin reciprok në Europë nëpërmjet eksperiencës së kulturave të tjera dhe me ndihmën e kapaciteteve të komunikimit në shumë gjuhë.

- Nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte. Më pas mësues/i,-ja dhe nxënësit bëjnë komentin përfundimtar.
- Nxënësit, gjithashtu, vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.
- Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.
- Mësues/i,-ja bisedon me nxënës/in,-en individualisht dhe i tregon arritjet.
- Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi; ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu, të organizojnë më mirë të nxënët e tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësues/i,-ja.